

Analyserar förskolans arbete med hållbar utveckling

1960-talets miljöpolitiska utmaningar och 1990-talets politiska retorik om behovet av en social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet har påverkat både utbildningspolitik och utbildning. I arbetet för en hållbar värld ses barnen som viktiga aktörer. En avhandling från Göteborgs universitet visar att lärande för hållbarhet anses viktigt att arbeta med i förskolan. Enligt studien förbiser dock personalen de inneboende motsättningar som finns i begreppet hållbar utveckling.

Begreppet hållbar utveckling är problematiskt eftersom det inbegriper såväl ekonomisk tillväxt som ekologisk hållbarhet samt social rättvisa. I forskarvärlden finns bland annat en kritik mot att ekonomisk tillväxt får stå som överordnad de övriga delarna.

Eva Ärlemalm-Hagsér har undersökt hur lärande för hållbarhet i förskolan tar sig uttryck. Hennes resultat visar en kollektiv samförståndskultur där barn framställs som viktiga aktörer i förhållande till sina egna liv. Men samtidigt finns olika meningar om vad som menas med lärande för hållbarhet.

Eva Ärlemalm-Hagsér har i sin studie bland annat undersökt vad förskolepersonalen själva avser med hållbar utveckling och vad det betyder i förskolevardagen. Förskolepersonalen definierar begreppet hållbar utveckling som ett medvetet tänkande och ett förhållningssätt, det vill säga betydelsen av att arbeta med hållbar utveckling i vardagen och frågor om nutid och framtid, i ett internationellt och nationellt perspektiv. Men i förskolepersonalens beskrivningar finns det få kritiska röster kring begreppet - som inbegriper ekonomisk tillväxt, ekologisk hållbarhet och social rättvisa. Begreppets inneboende motsättningar utelämnas och hållbar utveckling ses som ett universalmedel för alla hot mot människans existens. - Det handlar om att förskolans personal ska kunna vara kritisk till vad de själva gör och varför de gör det, säger Eva Ärlemalm-Hagsér.

Hon har också undersökt hur barn får utrymme att agera inom ramen för arbetet med hållbarhet. Det finns en tydlig retorik där barn beskrivs som delaktiga och aktiva.

– Men förhållningssättet där barn kan vara aktiva, diskutera, kunna påverka och utveckla ett kritiskt förhållningssätt lyser med sin frånvaro i förskolornas egna beskrivningar av arbetet för hållbarhet, säger Eva Ärlemalm-Hagsér.

Detta förstärks också av hennes analys av läroplanen för förskolan där vad förskolebarnens kan och gör inte fullt ut erkänns i relation till hållbarhetsfrågan.

Detta till trots är Eva Ärlemalm-Hagsér optimist vad gäller förskolan och förskolebarn som aktörer för en hållbar nutid och framtid. Det finns idag en starkt genomgående retorik där barn lyfts fram som aktiva, kreativa och tåliga med rätt till deltagande och inflytande, en retorik som utmanar tidigare föreställningar om barn som sårbara och icke aktiva.

Eva Ärlemalm-Hagsérs studie är ett viktigt bidrag för forskningsfältet och för förskoleprofessionen. Dels för att lärande för hållbarhet i förskolan är ett relativt ungt fält som är under uppbyggnad. Dels för att lärande för hållbarhet är något som många svenska förskolor arbetar med och att resultaten kan ligga till grund för förskolepersonals reflektioner om lärande för hållbarhet.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/32675>

För mer information: Eva Ärlemalm-Hagsér, 070-642 30 85, eva.arlemalm-hagser@ped.gu.se; eva.arlemalm-hagser@mdh.se

Eva Ärlemalm-Hagsér lägger fram sin avhandling *Engagerade i världens bästa? Lärande för*

hållbarhet i förskolan vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet.

Disputationen äger rum den 31 maj kl. 13.00 i Kjell Härnqvistsalen, Pedagogens hus A, Västra Hamngatan 25.